Gemeente Kerkrade

Nota van toelichting

Nummer.: 24Tl033	**Kerkrade, 4 juni 2024**

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 24Rb039

Onderwerp

GR Veiligheidsregio Zuid-Limburg: zienswijze ten aanzien van Jaarrekening 2023, voorstel m.b.t. structurele bijdrage Cao-loonkosten vanaf 2024 en Conceptbegroting 2025

Beslispunten

I. Een positieve zienswijze af te geven op de Jaarrekening 2023 en een neutrale zienswijze af te geven op het gedane voorstel tot resultaatsbestemming, zoals verwoord in het conceptschrijven aan het Dagelijks Bestuur van de VRZL;
II. Een neutrale zienswijze af te geven op het voorstel m.b.t. de structurele bijdrage Cao-loonkosten vanaf 2024, zoals verwoord in het conceptschrijven aan het Dagelijks Bestuur van de VRZL ;
III. Een neutrale zienswijze af te geven op de Conceptbegroting 2025, zoals verwoord in het conceptschrijven aan het Dagelijks Bestuur van de VRZL;
IV. Aan de VRZL aanvullend kenbaar te maken dat - in verband met het verkrijgen van meer helderheid over de financiële perspectieven voor 2025 en verder voor onze gemeente - later dit jaar richting de GR een verzoek zal worden gedaan om een besparing te vertalen (indicatief een taakstelling van 5-10%) in de begroting voor 2026;
V. Kennis te nemen van de Jaarstukken MCC 2023.

Inleiding

Voor de uitvoering van gemeentelijke taken kan worden gekozen voor een publiekrechtelijke samenwerking, waarbij een zelfstandige organisatie wordt opgericht die voor verschillende samenwerkende gemeenten taken uitvoert. Deze publiekrechtelijke samenwerking is gebaseerd op een gemeenschappelijke regeling.

Bij het overdragen van bevoegdheden naar een publiekrechtelijke samenwerking is het gevolg dat een gemeentelijk bestuur meer op afstand staat en minder invloed kan uitoefenen dan bij taken in eigen beheer.
Een van de sturingsinstrumenten vormt de P&C-cyclus. De gemeenteraad dient inzicht te hebben in de financiën van een verbonden partij om daar controle op uit te kunnen oefenen. De Verbonden Partij is verplicht het volgende te doen:

- De kadernota voor het eerstvolgende jaar moet ter kennisneming naar de raad gestuurd worden voor 15 april. Hierin worden de beleidsmatige en financiële kaders geschetst.
- De voorlopige jaarrekening van het afgelopen jaar moet ter kennisneming naar de raad gestuurd worden voor 15 april. In juli volgt de definitieve en vastgestelde jaarrekening. De jaarrekening van het samenwerkingsverband laat zien wat afgelopen jaar gebeurd is in financieel en beleidsmatig opzicht.

- Het samenwerkingsverband moet een ontwerpbegroting aan de raden sturen, voordat deze wordt vastgesteld. De raad heeft hier de wettelijke mogelijkheid om vooraf wensen of bedenkingen kenbaar te maken door het indienen van een zienswijze. De gemeenteraad heeft geen bevoegdheid om de begroting goed te keuren. In de begroting wordt aangegeven welke activiteiten de verbonden partij in dat jaar gaat uitvoeren en wat de bijdrage per gemeente is.

De begroting is voor de Raad een belangrijk document om kaders te stellen. Volgens de Wet op de Gemeenschappelijke Regelingen moet de ontwerpbegroting 12 weken, voordat de begroting aan het Algemeen Bestuur (hierna: AB) wordt aangeboden, aan de gemeenteraden worden toegezonden. Gedurende deze 12 weken kunnen de raden zienswijze indienen bij het Dagelijks Bestuur (Hierna: DB). Het DB reageert voor vaststelling door het AB schriftelijk én gemotiveerd op de ingediende zienswijzen door de raad.
Het AB stelt vervolgens de begroting vast. De begroting moet binnen 2 weken na vaststelling, maar uiterlijk 15 september (voorheen 1 augustus) worden toegezonden aan de Gedeputeerde Staten. De uitvoering van de activiteiten is een verantwoordelijkheid van de Verbonden Partij. Hierop kan geen zienswijze worden ingediend.

In deze nota van toelichting ligt voor de begroting van Veiligheidsregio Zuid-Limburg (hierna: VRZL.) De VRZL is een gemeenschappelijk regeling van de 16 gemeenten in Zuid-Limburg en één van de 25 veiligheidsregio's in Nederland. De VRZL is een hulpverleningsorganisatie en een netwerkorganisatie in één, die werkzaamheden uitvoert op het gebied van crisisbeheersing/rampenbestrijding en brandweerzorg.
Ook de jaarrekening 2023 (inclusief voorstel tot resultaatsbestemming) wordt ter zienswijze voorgelegd aan de raden van de deelnemende gemeenten. Dit omdat de deelnemende gemeenten dit bij de oprichting van de GR zo hebben afgesproken. In de toekomst zal dit niet meer het geval zijn. Dan wordt de jaarrekening (net als bij alle andere GR-en) enkel nog ter kennisgeving naar de raden van de deelnemende gemeenten gestuurd.
Tenslotte ligt er een voorstel met betrekking tot een structurele bijdrage Cao-loonkosten vanaf 2024 (met een begrotingswijziging voor 2024 tot gevolg) ter zienswijze voor.

In het vervolg van deze nota van toelichting worden de ontwikkelingen geschetst die volgens de GR van invloed zijn op de uitvoering van de kerntaken door de GR. Verder worden voor de beoordeling door de Raad van belang zijnde beleidsaanpassingen en nieuwe ontwikkelingen die een financiële impact hebben geschetst. Daartoe behoren ook de financiële gevolgen van Cao-wijzigingen, indexeringen en beleidswijzigingen waarover reeds besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Doelstelling

De raad de gelegenheid te geven haar zienswijze te geven op de Jaarrekening 2023, de Begrotingswijziging 2024 en de Conceptbegroting 2025, zodat deze betrokken kan worden bij de definitieve besluitvorming door het AB van de VRZL op 5 juli 2024.

Argumenten

Jaarrekening VRZL 2023

De VRZL heeft in 2023 alle taken uitgevoerd waar men normaliter voor aan de lat staat. Daarnaast is de VRZL druk doende geweest met onderwerpen als noodopvang en crisisnoodopvang voor zowel Oekraïense vluchtelingen en de reguliere asielstroom. Dit heeft geleid tot incidentele extra financiële middelen. Daarmee is men in staat geweest om een aantal zaken zelf op te pakken en hoefde de VRZL die claims niet door te zetten naar de deelnemende gemeenten. Zo kon men zelf voorzien in de extra dotatie die voor het onderwerp FLO noodzakelijk was, kon men zelf de extra energiekosten over 2023 opvangen en kon men een incidentele bijdrage

leveren aan de gestegen Cao kosten. Zie onderstaande kop "Voorstel VRZL m.b.t. structurele bijdrage Cao-loonkosten vanaf 2024" voor meer informatie ten aanzien van deze extra kosten die de VRZL zelf heeft op kunnen vangen.

De door de accountant voorgenomen strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening 2023 is goedkeurend. Na het publiceren van het Audit alert zal de controleverklaring bij de jaarrekening 2023 verstrekt worden.

Het uiteindelijk over 2023 gerealiseerde financiële resultaat bedraagt € 1.939.693,- positief. De VRZL doet het volgende voorstel om dit positieve resultaat te bestemmen:

- Voorgesteld wordt om een bedrag van € 1.157.405,- te restitueren aan de deelnemende gemeenten, te verdelen conform de geldende verdeelsleutel ten laste van het positieve resultaat 2023.
- Voorgesteld wordt om, uit het nog te bestemmen resultaat 2023, **€ 782.288** toe te voegen aan de algemene reserve van de VRZL.

Als het Algemeen bestuur van de VRZL conform dit voorstel besluit, dan betekent dit dat de gemeente Kerkrade incidenteel een bedrag ter grootte van € 84.030,- retour van de VRZL ontvangt. Daarnaast zou dit een verbetering van de weerstandscapaciteit (de mate waarin de reserves voldoende zijn om onderkende risico's af te dekken) van de VRZL tot gevolg hebben. Deze is al vele jaren ruim onvoldoende. Zo kende de weerstandscapaciteit eind 2022 nog een factor van 0,29. Na de voorgestelde dotatie aan de algemene reserve kent deze nog niet de maximale omvang van 4% van de begrotingsomvang, maar heeft dit wel een positief effect op de weerstandscapaciteit van de VRZL. Dit positief effect leidt tot een weerstandcapaciteit van 0,59.
Dat is nog steeds ruim onvoldoende, maar wel een forse verbetering ten opzichte van het jaar 2022. Een verdere verbetering van de weerstandscapaciteit wordt verwacht indien de deelnemende gemeenten positief besluiten over de het voorstel van de VRZL m.b.t. de structurele bijdrage Cao-loonkosten vanaf 2024 (zie hieronder).

Vaststelling van de Jaarstukken en besluitvorming over de resultaatsbestemming 2023 zijn een verantwoordelijkheid van het AB van de VRZL, maar de raden van de deelnemende gemeenten hebben de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Voorstel VRZL m.b.t. structurele bijdrage Cao-loonkosten vanaf 2024

In 2023 hebben zich een aantal autonome ontwikkelingen met een financiële impact op de VRZL in relatie tot de gemeentelijke bijdrage voorgedaan. Dit betroffen ontwikkelingen met zowel een incidenteel als een structureel karakter. Het AB van de VRZL heeft besloten om de financiële effecten van deze ontwikkelingen niet in rekening te brengen bij de deelnemende gemeenten. In plaats daarvan zijn deze gefinancierd vanuit incidenteel door de VRZL ontvangen middelen.

Onderstaand de samenvattende tabel inzake de bedragen die VRZL niet als bijdrage van de deelnemende gemeenten VRZL heeft gevraagd in boekjaar 2023:

	Bijdrage structurele Cao-loonkosten 2023	Bijdrage incidentele energiekosten 2023	Bijdrage incidentele dotatie FLO voorziening 2023	Incidentele bijdrage boete RVU FLO	**Totaal niet gevraagde bijdrage bijdragen gemeenten 2023**

Bijdrage deelnemende gemeenten VRZL die niet gevraagd worden over boekjaar 2023	€ 1.391.802,-	€ 694.199,-	€ 900.000,-	€ 197.000,-	**€ 3.183.001,-** ***(aandeel Kerkrade: +/- €232.000,-)***

Het door de gemeente Kerkrade te betalen aandeel daarin zou ongeveer € 232.000,- bedragen hebben.

De hogere Cao-loonkosten zijn structureel en kunnen voor 2024 en verder door de VRZL (in tegensteling tot in 2023) niet uit incidentele middelen gedekt worden.

Het AB van de VRZL heeft in haar vergadering van 1 december 2023 ingestemd om vanaf 2024 wél de gemeentelijke bijdrage regulier te verhogen met een extra structurele bijdrage voor de deelnemende gemeenten ter dekking van de structurele Cao lasten ten bedrage van € 1.629.029.,-. Deze bijdrage wordt onder de deelnemende gemeenten verdeeld op basis van de bestuurlijk afgesproken verdeelsleutel. Het Kerkraads aandeel in deze gevraagde extra structurele bijdrage bedraagt €118.271,-.

Dit voorstel van de VRZL wordt nu voor zienswijze aangeboden aan de deelnemende gemeenten, gelijktijdig met de Jaarrekeningstukken 2023 en de Conceptbegroting 2025 , om zo tevens te zorgen voor een stabiele bijdrage van de deelnemende gemeenten. In de AB vergadering van 5 juli 2024 zal er een formeel besluit hieromtrent worden genomen, waarbij de zienswijze van deelnemende gemeenten wordt meegenomen. Dit leidt waarschijnlijk uiteindelijk tot een begrotingswijziging voor 2024.

Indien deze gevraagde extra structurele bijdrage niet wordt gehonoreerd, leidt dit tot een structureel negatief begrotingssaldo voor de VRZL vanaf 2024. Het wel toekennen van deze middelen zal ertoe leiden dat er geen negatief structureel begrotingssaldo ontstaat en het risico gemitigeerd zal worden. Ook zal dat ertoe leiden dat het weerstandsvermogen van VRZL (dat al jaren lang fors onvoldoende is) fors verbeterd wordt.

Conceptbegroting VRZL 2025

De begroting van 2024 is het uitgangspunt geweest voor het opstellen van de Conceptbegroting 2025, met dien verstand dat er – zoals gebruikelijk – een indexering voor lonen en prijzen plaats heeft gevonden. De Conceptbegroting 2025 van de VRZL kent geen noemenswaardige beleidsmatige wijzigingen die afwijken van het eerder vastgestelde Meerjarenbeleidsplan 2024 tot en met 2027 of de begroting 2024. De Raad van de gemeente Kerkrade heeft destijds ingestemd met de inhoud van dit meerjarenbeleidsplan.

De Conceptbegroting maakt melding van een autonome ontwikkeling met vergaande financiële consequenties voor de VRZL. Dit betreft het in 2023 met de vakbonden gesloten akkoord inzake een nieuwe Cao, waarbij een forse loonstijging is afgesproken die een structurele doorwerking naar 2024 en verder kent. Deze loonstijging wordt niet volledig gecompenseerd door de indexering van de gemeentelijke bijdrage. Hierdoor ontstaat er een structureel tekort op de loonkosten als de VRZL deze extra kosten niet in haar begroting 2025 op zou nemen met het verzoek aan de deelnemende gemeenten om die kosten te dragen. Dit bedrag wordt door de VRZL becijferd op € 1.629.029.,-Het Kerkraads aandeel in deze gevraagde extra structurele bijdrage bedraagt € 118.271,-.

Verder betreft een belangrijke ontwikkeling de constatering dat het fundament van de veiligheidsregio's moet worden versterkt, gezien de langdurige en bovenregionale crises in de praktijk. Deze versterking richt zich nu voornamelijk op het gebied van crisisbeheersing, inclusief informatiepositie. De veiligheidsregio's krijgen hier vanuit het Rijk extra middelen voor. Voor de aanwending van deze extra middelen zijn ook kaders meegegeven vanuit het Rijk en het Veiligheidsberaad. Het Rijk heeft in de toekenningsbrief expliciet opgenomen dat deze

extra middelen niet mogen worden aangewend om een verlaging van de gemeentelijke bijdrage te realiseren, of voor het vullen van gaten op andere taakgebieden binnen de begroting van VRZL.

Jaarstukken MCC 2023

Het MCC is het coördinatiecentrum voor de spoedeisende hulpverlening. In het MCC is de Gemeenschappelijke Meldkamer Limburg gehuisvest, waar 24 uur per dag door brandweer, politie en ambulancezorg intensief wordt samengewerkt om de juiste hulp op de juiste tijd op de juiste plaats te krijgen. Daarnaast is het Regionaal Servicecentrum van de politie eenheid Limburg en het Veiligheidsbureau van de VRZL ondergebracht in het MCC.
In geval van een ramp of crisis/calamiteit wordt de crisisbestrijding aangestuurd vanuit het MCC. De daarbij betrokken kernfuncties en de bijbehorende actiecentra zijn daar onder één dak gerealiseerd, zodat een optimale en integrale afstemming plaats kan vinden van alle processen rondom melding en alarmering, op- en afschaling, informatiemanagement en leiding en coördinatie.

Het MCC kende tot en met 2023 een aantal eigenaren: de 16 deelnemende gemeenten, de Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid Limburg, de Veiligheidsregio Zuid-Limburg en de politie. In de overeenkomst MCC was vastgelegd dat het MCC zal worden geëxploiteerd onder gezamenlijk eigendom, risico en beheer van alle deelnemende partners. De penvoering/administratie werd uitgevoerd door de Politie.
De stuurgroep MCC heeft besloten om per 1 januari 2024 het eigenaarschap van het MCC te wijzigen. Daarbij geldt als strikte randvoorwaarde dat het bedrag dat de VRZL tot op dat moment betaalde aan bijdrage aan de exploitatie gelijk blijft met de te betalen kosten voortvloeiend uit de te sluiten gebruikers- of huurovereenkomst en dat de dienstverlening op hetzelfde niveau blijft. De samenwerking zoals die in het MCC plaats vindt, blijft gewoon in stand. Uit overleg met de economisch eigenaren (tot 31-12-2023) is namelijk voortgekomen dat de visie en missie achter het MCC als gebouw nog altijd wordt onderschreven. Enkel het huisvestingsconcept c.q. de gekozen samenwerkingsvorm c.q. eigendomsverhoudingen zijn gewijzigd.

Het MCC heeft in 2023 Er is een positief exploitatieresultaat gerealiseerd van € 418.661,-. Dit positieve resultaat is voornamelijk toe te wijzen aan lagere rente-, energie-, afschrijvings- en huisvestingskosten.
De lagere huisvestingskosten zijn voornamelijk ontstaan door het niet vervangen (en dus lagere afschrijvingskosten) van meubilair/inventaris ad € 87.604,-, een lager energieverbruik ad € 35.982,-, en lagere schoonmaakkosten ad € 17.435,-.

Voorgesteld wordt om het positieve exploitatieresultaat 2023 van € 418.661,- (overeenkomstig de bestaande bestuurlijke afspraak) toe te voegen aan het egalisatiefonds MCC. De administratieve verwerking hiervan zal, na besluitvorming, in het boekjaar 2024 plaatsvinden. Vanuit het feit, dat per 1 januari 2024 de samenwerking MCC in haar vorm is beëindigd, zal het positief exploitatieresultaat 2023 het laatste exploitatiesaldo zijn welk toegevoegd kan en zal worden aan het egalisatiefonds.

De jaarstukken MCC 2023 zijn enkel ter kennisgeving naar de deelnemende gemeenten gestuurd. Er bestaat geen mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Kanttekeningen

Gemeenten worden de komende jaren geconfronteerd met forse budgettaire ingrepen vanuit het Rijk. De hieruit voortvloeiende bezuinigingsopgave raakt ook de verbonden partijen. Gelet hierop wordt voorgesteld om in de zienswijze navolgende tekst op te nemen:

"In de loop van 2024 verwachten wij meer helderheid te krijgen over de perspectieven voor 2025 en verder voor wat betreft de gemeentelijke financiën. Een vertaling hiervan in consequenties richting onze gemeenschappelijke regelingen (indicatief een taakstelling van 5-10% voor de begroting van 2026) volgt dan ook later dit jaar met het verzoek om voorstellen te doen hoe een dergelijke besparing in de werkzaamheden gerealiseerd kan worden. Dit uitgangspunt geven wij overigens aan alle GR-en mee en zal ook met de verschillende deelnemende gemeenten worden opgepakt. "

Financiën

Samengevat hebben de Jaarrekening 2023 (incl. voorstel tot resultaatbestemming), het voorstel m.b.t. structurele bijdrage Cao-loonkosten vanaf 2024, de Conceptbegroting 2025 en de Jaarstukken MCC 2023 voor Kerkrade de volgende financiële consequenties.

Jaarrekening VRZL 2023

Indien het AB van de VRZL tot vaststelling van de Jaarrekening 2023 en het daarbij gedane voorstel tot resultaats-bestemming besluit, dan levert dat de gemeente Kerkrade in 2024 een incidenteel financieel voordeel ter grootte van € 84.030,- op. Deze meevaller kan gebruikt worden om het hieronder beschreven tekort over 2024 te verkleinen.

Voorstel VRZL m.b.t. structurele bijdrage Cao-loonkosten vanaf 2024

Voor het onderwerp crisisbeheersing en rampenbestrijding is in de gemeentelijke begroting 2024 een bedrag van € 3.695.400,- opgenomen. Op dit moment is de verwachting dat dit onderwerp voor 2024 daadwerkelijk € 3.746.830,- gaat kosten. Er wordt dus al een tekort voorzien van € 51.430,-. Dit is het gevolg van het feit dat de begroting van de VRZL wordt geïndexeerd en de daadwerkelijke indexering afweek van hetgeen destijds is begroot.

Als het AB van de VRZL akkoord gaat met het voorstel van de VRZL betreffende de structurele bijdrage Cao-loonkosten, dan leidt dit voor de gemeente Kerkrade voor 2024 tot een extra kostenpost van €118.271,- Zoals vermeld, kent de huidige gemeentelijke begroting daar geen dekking voor.

Aldus ontstaat voor het onderwerp crisisbeheersing en rampenbestrijding over 2024 een tekort van in totaal € 169.701,-. Dit tekort kan verkleind worden tot € 85.671,-, indien de hierboven genoemde incidentele meevaller van het voorstel tot resultaatsbestemming 2023 hiervoor wordt ingezet. Dit tekort dient betrokken te worden bij de gemeentelijke begrotingswijziging 2024.

Gemeente begroot 2024:	3.695
Daadwerkelijke geraamde kosten:	-3.747=
Initieel tekort (zonder extra bijdrage Cao-loonkosten):	- 52
extra Cao-loonkosten:	- 118=
Totaal geraamd tekort 2024:	- 170
inzet meevaller Jaarrek 2023:	+ 84=

Totaal tekort 2024 na inzet meevaller:	**- € 86**

*bedragen in x €1000 en afgerond op duizendtallen

Conceptbegroting VRZL 2025

In de gemeentelijke meerjarenraming is voor 2025 een bedrag ter grootte van € 3.695.400,- opgenomen ten behoeve van het onderwerp crisisbeheersing en rampenbestrijding. De daadwerkelijke te maken kosten voor 2025 worden geraamd op € 4.118.884,-. Deze daadwerkelijke kosten worden met name bepaald door de gemeentelijk bijdrage aan de begroting van de VRZL voor 2025. Deze bijdrage bedraagt op grond van de Conceptbegroting € 4.102.810,-. Indien deze begroting door het AB van de VRZL wordt vastgesteld, ontstaat voor 2025 een tekort van 423.484,- tussen het door de gemeente geraamde bedrag en de daadwerkelijk te maken kosten ten behoeve van dit onderwerp. Dit tekort dien betrokken te worden bij de vaststelling van de gemeentelijke begroting 2025 e.v.

	2025	**2026**	**2027**	**2028**
Gemeentebegroting crisisbeheersing en & rampenbestrijding	3.695	3.695	3.695	3.695
(Geraamde) kosten Kerkrade crisisbeheersing en & rampenbestrijding 2025 (voornamelijk begroting VRZL)	4.118	4.239	4.364	4.493
Financiële consequenties	-423	-544	-669	-798

*bedragen x €1000 en afgerond op duizendtallen

De toename van de financiële consequenties voor de gemeente Kerkrade in de periode 2025 tot en met 2028 komt doordat de gemeentelijke meerjarenraming niet wordt geïndexeerd (het tot en met 2028 geraamde bedrag is gelijk aan het voor 2024 begrote bedrag) en er nog geen rekening is gehouden met de extra Cao-loonkosten. Dat terwijl in de door de VRZL opgestelde meerjarenraming wel een loon- en prijsindexering plaats vindt en wel rekening is gehouden met de extra Cao-loonkosten. Voor alle duidelijkheid, de stijgende kosten de komende jaren hebben dus enkel te maken met indexering en Cao-stijgingen.

Jaarstukken MCC 2023
Geen financiële consequenties.

Totaaloverzicht financiële consequenties van hetgeen ter zienswijze wordt aangeboden

	2024	*2025*	*2026*	*2027*	*2028*
Financiële consequenties	*86 (uitgaande van verrekening*	*424*	*544*	*669*	*798*

	incidente meevaller jaarrekening 2023)				

*bedragen x €1000 en afgerond op duizendtallen

Communicatie

In een gezamenlijke commissievergadering zullen de financiële gevolgen van de begrotingen van de verschillende Gemeenschappelijke Regelingen inzichtelijk worden gemaakt.

De zienswijze van de raad wordt schriftelijk ter kennis gebracht bij het DB van de VRZL.

Burgerparticipatie

De begroting en de zienswijze van onze gemeente kunnen via de gemeentelijke kanalen door belanghebbenden worden ingezien. Dit is de participatietrede Informeren.

Uitvoering

Het AB van de VRZL beslist in haar vergadering van 5 juli 2024 over de vaststelling van de Jaarrekening 2023 (incl. voorstel tot resultaatsbestemming), het voorstel m.b.t. de structurele bijdrage Cao-loonkosten vanaf 2024 en de Conceptbegroting 2025. Eventuele zienswijzen van gemeenteraden worden bij de besluitvorming betrokken.

Gezondheid en Vitaliteit

N.v.t.